تهیه و تنظیم : مجید عزیززاده

موضوع کتاب : آموزش پرورش کبوتر

نام علمی (Columba) : به گروهی از پرندگان متوسط تا بزرگ جثه از خانواده کبوترسانان گفته می‌شود که به دو صورت وحشی و اهلی یافت می‌شود و رنگ‌ها و نژادهای مختلفی دارد که معروف ترین آن‌ها کبوتر خانگی، کبوتر چاهی و کبوتران خانگی وحشی شده است. نام علمی کبوتر خانگی Columba livia domestica است. نام علمی کبوتر چاهی که اکثر کبوتران خانگی از نسل آن‌هایند Columba Liviaاست. به این پرنده در زبان عربی، حمام و در ترکی، گورچین گویند. واژه کبوتر یک واژه اصیل فارسی است که از دو واژه «کبود» (آبی) و «تر» تشکیل شده‌است. در زبان سانسکریت به آن Kap^ota و در زبان پهلوی به آن Kapotar می‌گفته‌اند. در فارسی محاوره‌ای متداول، به کبوتر، کَفتر می‌گویند که مُبدّل کبوتر است و نام‌های محلی آن در کردستان و کرمانشاه کوتر، کموتر و در بعضی نقاط جنوب کپتر و کبتر است. در لغتنامه دهخدا، نام‌های زیر به این پرنده نسبت داده شده‌است: کفتر، کبتر ، حمام، حمامه، نامه‌بر، کوتر، عفد، فاخته، سعدانه، صلصله و بالاخره ورقاء. نژادهای کبوتر بسیار متنوع بوده ودر سراسر جهان پراکنده‌است.

رده بندی علمی کبوتر

جمع‌آوری اطلاعات در مورد گونه‌های کبوتر، با توجه به فراوانی آن‌ها واختلاف صفات، رنگ‌ها وشکل آنان، کار چندان آسانی نیست چرا که آمیزش گونه‌های مختلف با هم، بسیار رواج دارد و این آمیزش‌ها باعث پدیدآمدن گونه‌های جدید شده‌است .برخی معتقدند که انواع کبوترها، از هزار گونه نیز بیشتر است .

تاریخ اهلی شدن کبوتر

تاریخ دقیق پیدایش کبوتر و زمان اهلی شدن و استفاده از آن در جنگ و صلح به درستی معلوم نیست. ولی آن چه مسلم است این است که از سه هزار سال قبل از میلاد مسیح، کبوتر در مصر وجود داشته و فراعنه مصر، به عنوان پِیک از آن استفاده می‌کردند و حتی آن را پرنده‌ای مقدس می‌دانستند. یونانی‌ها هم چندین هزار سال قبل از میلاد از کبوتر به عنوان قاصد استفاده می‌کردند و نام برندگان ورزش‌های المپیک را به پای آن‌ها می‌بستند و به وطن شان می‌فرستادند. پس از مصر، ایران، چین، یونان و روم از قدیمی ترین مراکز پرورش و تربیت کبوتر در اعصار گذشته بوده‌اند. تاریخ نشان می‌دهد که کورش کبیر برای ارسال اخبار محرمانه به نقاط مختلف کشور پهناور خود، کبوترانی در اختیار داشته و ژولیوس سزار، امپراتور روم، اولین کسی بوده که برای فتح گال (فرانسه امروزی) از کبوتران نامه‌بر استفاده کرده‌است.
دریانوردان فنیقی و قبرسی، در هنگام سفر کبوترها را با خود می‌بردند و پس از رسیدن به مقصد، آن‌ها را با نامه‌هایی به محل سکونت خود می‌فرستادند، تا خانواده‌هایشان را از وضعیت و تاریخ بازگشت خود مطلع سازند .

در کشورهای یاد شده، پرورش متراکم کبوتر متداول بوده، بشر با ساختن برج‌هایی، که امروزه کبوترخانه نامیده می‌شود و حفره‌های زیادی دارد، کود این پرنده را جمع‌آوری می‌کرده‌است، این رسم هنوز در کشور ما متداول است.

جایگاه و محل نگهداری کبوتر

جایگاه نگهداری کبوترها بسیار متفاوت می‌باشد و برحسب محل نگهداری آن‌ها در منازل، پشت بام‌ها و یا برج‌های مخصوص در مزارع متغیر است، ولی به هرحال این جایگاه به صورت یکی از اشکال زیر می‌باشد :

۱ .در صورت نگهداری کبوتر در خانه، معمولاً جایگاه آن‌ها را از قفس‌های چوبی، فلزی، جعبه‌های حلبی، سنگ‌های ساختمانی و یا چیزی نظیر آن می‌سازند. این جایگاه‌ها معمولاً کوچک بوده و برای یک تا دو جفت پرنده ساخته می‌شود .

۲ .کبوترهایی که بر روی پشت بام‌ها و یا در مزرعه نگهداری می‌شوند. در قفس‌های بزرگی که از چوب یا فلز و یا حلبی ساخته شده، جای داده می‌شوند .این قفس‌های بزرگ معمولاً دارای یک یا چند در کوچک یا بزرگ است که به کبوترها اجازه ورود و خروج می‌دهد و گاهی اوقات آشیانه‌های کوچکی به اندازه ۴۰×۵۰×۴۰ سانتی‌متر برای هر دو جفت کبوتر در داخل آن تعبیه می‌شود. اندازه قفس‌های بزرگ معمولاً ۳×۲×۲ متر است که گنجایش ۵۰ جفت کبوتر را دارد.

کبوتران را به سه گروه تقسیم می‌کنند.

کبوتران وحشی (چاهی ـ صحرایی)

کبوتران خانگی

کبوتران نامه بر

کبوتران وحشی

دسته‌ای از کبوتران هستند که به صورت گروهی در شهرها و حومه شهر دیده می‌شوند و بعد از بلوغ (حدود ۸ تا ۱۲ ماه پس از تولد بسته به نژاد) با انتخاب جفت، زادوولد حیرت انگیزی می‌کنند که در نوع خود جالب است. عموماً کبوتران وحشی، خاکستری و گاه سیاه خاکستری هستند که با آمیخته شدن با نسل کبوتران خانگی که وحشی شده‌اند، اینگونه کبوتران را با تلفیقی از رنگ‌های کبوتران وحشی و خانگی می‌توان شناخت. مانند همه گونه‌ها ۲ تخم می‌گذارند و بعد از ۱۴ تا ۱۹ روز (بسته به شرایط محیط) جوجه‌ها به دنیا می‌آیند و تا دو روز از نوعی شیر مخصوص (پرنده محتویات معده را که کاملاً آسیاب شده و با آب مخلوط کرده، به نوعی شیره تبدیل می‌کند) جوجه‌هایش را تغذیه می‌کند. نوع نر پرنده، معمولاً بزرگ تر (به لحاظ جثه و حجم جمجمه)از نوع ماده، قابل شناسایی است .نوع ماده با جثه‌ای کوچک‌تر و نوکی درازتر از نوع نر قابل شناسایی است.

کبوتران خانگی

از قدیم از پرندگان خانگی بوده و دارندگان این حیوان را کبوتر باز می‌گویند .کبوتران خانگی به علت تغذیه مناسب و شرایط استراحت گاه (از لحاظ جثه) از همنوعان وحشی خود بزرگ ترند. کبوتران خانگی را معمولاً آموزش می‌دهند تا خانه صاحبش را مرگز قطب نمای درونی خود قرار دهد و جلد شود. از این غریزه ذاتی برای آموزش آن‌ها استفاده می‌شود و مسابقاتی نیز برای محک زدن این قدرت بر گزار می‌شود که معمولاً کبوتران بازنده به صاحب کبوتران برنده می‌رسند. برای جلد کردن کبوتر، معمولاً پرهای کبوتر را (به غیر از شه پر (می‌برند (قیچی می‌کنند) و مدتی بسته به خصوصاً نژاد حیوان نگهداری می‌کنند تا قطب نمای درونی حیوان تغییر مرکز داده و خانه جدید را مرکز قطب نما کند .کبوتر بازان خاطرات فراوانی از کبوترانی دارند که بعد از سال‌ها به خانه قبلی خود بازگشته‌اند و هیچ‌گاه این قطب نما تغییر نکرده‌است. اساساً نژاد کبوتران اصیل را در ظاهر و جمجمه و میزان وفاداری (جلد بودن) به اولین خانه می‌دانند.

کبوتر نامه‌بر

دو نوع هستند از لحاظ جثه که گونه اول جثه‌ای بسیار بزرگ تر از کبوتران چاهی و خانگی دارد که پاهای بزرگ و قرمز شفاف از ویژگی‌های خاص این نوع است که رفته رفته در خطر انقراض قرار گرفته‌است. گونه دوم کاملاً شبیه به کوتران وحشی است که فقط توانایی دوقطبی بودن را دارد. یعنی حیوان بر اثر آموزش توانایی دارد که دو نقطه جغرافیایی را مرکز قطب نمای خود قرار داده و از یاد نبرد.
کبوترها لانه خود را بر درخت و یا روی زمین و یا در ساختمان‌ها می‌سازند. به ندرت اتفاق می‌افتد کبوترها درون تنه درختان، یا داخل سوراخ‌های زمین آشیانه بسازند. طرز لانه ساختن آن‌ها بسیار ساده‌است .کبوترهای ماده حداکثر ۲ و حداقل یک تخم می‌گذارند، رنگ تخم بیشتر کبوترها سفید است.

منشاء و اهلی شدن

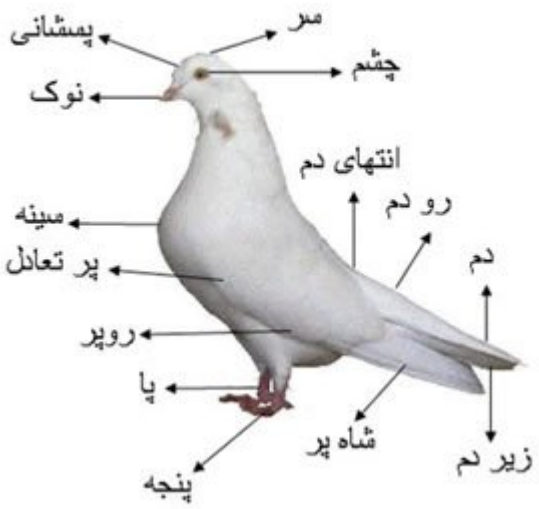
منشاء کبوترهای خانگی یا اهلی Columba livia domestikaرا از کبوترهای چای columba liuia liuia می دانند که در تمام اروپا شمال آفریقا تا قفقاز و بسیاری از نقاط آسیا پراکنده هستند کبوترهای اهلی از 3000 هزار سال قبل از میلاد در منطقه خاورمیانه وجود داشته اند . کبوترهای اهلی را مخصوصا در دین مبین اسلام سمبل دوستی و صلح می دانند . در مصر باستان ، یونان و روم قدیم از کبوتر به عنوان یک منبع غذایی استفاده می شود . کبوترهای روم و امروز کبوترهای بزرگ جثه والنسیا که جزو سنگین ترین کبوتران محسوب می شوند از اعقاب آنها به شمار رفته و زمان اهلی شدنشان کاملا مشخص نیست.

نژادها

از تعداد نژادهای بیشمار کبوتران با رنگهای متنوع و فرمهای به عنوان گوشتی مورد استفاده قرار می گیرند از مشخصات کبوتران گوشتی می توان وزن زیاد)حداقل 800 – 600) گرم سینه عمیق و فراخ ، قدرت باروری وبنیه خوب را نام برد مختلف فقط تعداد کمی. در حالیکه در اروپا و آسیا انتخاب بیشتر بر اساس رنگ و فرم صورت می گیرد در آمریکا کبوترها در جهت تولید گوشت پرورش داده می شوند

. کشورهای اروپایی انواع کبوترهای گوشتی را از آمریکا واردکرده و بر روی آنها کار کرده اند . از آنها می توان کبوترهای شاهی سفید ، شاهی شناساو کارینه – مون داین ، کبوتر نامه رسان، کبوترهای شناسای تکزاس را نام برد.

کبوتر شاهی سفید در آمریکا از سفید رومی ، سفید مالتز (Maltese) و سفید داکس (Duches)به وجود آمده است . این کبوتر در دو تیپ مختلف ظاهر می شود . تیپ مصرفی شاهی سفید که از باروری مناسبی برخوردار می باشد ، با وزنی در حدود 750 – 850گرم از تیپ کاملا گوشتی آن سبک وزنتر است.

کبوترهای جوان آماده به ذبح; آنها به وزن 550 گرم می رسند از هر جفت می توان تعداد 16 قطعه در سال تولید نسل داشت آنها سینه ای عمیق و پر گوشت دارند . کبوتر شاهی نقره ای نیز در تلاقی جابجائی داکسی با موند این بوجود آمده و جثه ای بزرگتر و حالتی بزرگتر و آرامتر از شاهی سفید دارد.

کبوتر شاهی شناسا نیز در سال 1940 در آمریکا پرورش داده شدند از محسنات این نژاد تشخیص دوجنس نرو ماده آن از یکدیگر می باشد که به علت وجود تفاوت رنگ پرها در دو جنس امکان پذیر می گردد.

کبوترهای کارنیه (Carneau) از کبوتر جنوب بلژیک وشمال فرانسه به وجود آمده و در اوائل قرن بیستم در آمریکا بر روی آنها کار شده

است این کبوتران به وزنی در حدود 750 – 600 گرم می رسند . در کبوترهای جوان آماده ذبح آنها وزن در حدود 500 گرم فرم سینه طویلتر بدون دم و بال و پهن تر بودن سر ، این نژاد را از شاهی سفید متمایز می کند.

کبوترهای موند این Mondain یکی از قدیمی ترین کبوترهای فرانسه به شمار آمده و وزنی در حدود 900 – 750 گرم پیدا می کنند . کبوتر جوان آماده ذبح آن در حدود 600 گرم وزن دارد این نژاد در رنگهای مختلف ظاهر می شود.

کبوترهای نامه بر که بیشتر در اروپا و خاورمیانه گسترش دارد با وزنی بین 480 – 420 گرم بسیار مقاوم بر تولید بوده و ندرتا تخم های خود را می شکنند آنها از جوجه های خود با کمال دقت مواظبت می کنند . کبوتران نامه بر قادرند مسافتهای طولانی بین 120 – 100 کیلومتر را طی کنند زمان بازگشت آنها را می توان در رابطه با سرعت پروازشان دقیقا پیش بینی نمود جهت یابی ، این کبوتران هنوز جزو مسائل پیچیده به شمار می رود.

نگهداری

بر عکس سایر طیور کبوتران زندگی کاملاً منوگام داشته و در سن 7 – 5 ماهگی به سن بلوغ می رسند هر قدر وزن آنها سنگین تر باشد به همان نسبت دیرتر بالغ می شوند بعد از اینکه کبوتر ماده ای نری را به عنوان جفت برگزیند و اعلام آمادگی جنسی و همزیستی نمود اووسیت ها در تخمدان شروع به رشد کرده و پس از تقریبا4- 5روز اولاسیون انجام گرفته و مدت کوتاهی بعد از ان هم جفت گیری و انتقال اسپرم صورت می گیرد . تقریبا 40-44 ساعت پس از زمان جفتگیری چند ساعت بعدازظهر اولین تخم را می گذارد و , برعکس سایر طیور گذاشتن فقط دو تخم از لحاظ ژنتیکی تثبیت شده است و هیچگاه افزایش و کاهش ندارد.

تخم کبوترها حدود 20 گرم وزن و 4 سانتی متر طول و 2/5 سانتی متر پهنا و رنگ سفید دارند . نسبت زرده به وزن تخم با 19 درصد بین سایر طیور در کمترین حد است ولی پوسته آهکی با 10٪ درصدی اختلافی با دیگر طیور ندارند . لانه سازی با همکاری هر دو جنس 3-2 روز قبل از گذاشتن تخم آغاز گشته و حتی پس ازآن نیز ادامه می یابد . پس از 17 – 18 روز جوجه ها از تخم خارج شده و به ندرت هر دو جوجه با هم متولد می گردند . فاصله زمان تولد دو جوجه اغلب 24 – 12 ساعت است.کبوتردر بین طیور تنها پرنده ای است که جوجه آشیانه نشین دارد سایر ماکیان در موقع تولد کاملاً لخت هستند و حدوداً پس از یک هفته پرهایشان جوانه می زند . جوجه ها در حدود 6 هفتگی توسط مادران تغذیه شوند .در 5-4 روز اول تولد غذای جوجه ها را شیرابه چینه دان تشکیل می دهد. این شیرا به بسیار مغذی بوده و توسط سلولهای چین خورده چینه دان ترشح می شود .چینه دان در تعدادی از گونه های پرندگان خصوصاً در خانواده کبوترها مولد شیر مخصوص چینه دان است و تکثیر سلولهای مخاطی و کنده شدن و تولید شیر توسط آنها به وسیله هورمون پرولاکتین، صورت گرفته و کنترل می شود این پرندگان شیر ایجاد شده در چینه دان را به دهان بازگردانده و جوجه ها را به وسیله آن غذا می دهند. ساختمان میکروسکوپیک چینه دان مشابه به ساختمان مری است .

ترشح شیرابه تا 8 روز پس از تولد جوجه ها نیز می تواند ادامه یابد. معمولا از روز پنجم به بعد تغذیه جوجه ها با غذایی که خود پدر و مادر می خورند آغاز می گردد جیره اکثر پرندگان زینتی, به صورت دانه های کامل و نه به صورت خوراک کامل پلیت شده می باشد . تغذیه پرندگان طبق راهنمایی های ارائه شد بسیار منطقی می باشد . اما به نظر نمی رسد که تغذیه صرفا عامل عمده ای جهت انتخاب غذا توسط صاحب پرنده باشد.

استفاده از خوراکهای کامل پلت, شده با مقاومت صاحبان پرنده روبرو شده و در ضمن همه گونه های پرندگام نیز چنین خوراک هایی را براحتی نمی پذیرند . اما با استفاده از پلت های اکسترود شده (اکسترودینگ (Extruded) (و افزودنیها که پرنده را با استفاده از خوراک

کامل تشویق کند مشخص نشده است.
دوره نگهداری کبوتران پرورشی به طور متوسط 5 سال بوده و معمولا در سالهای دوم و سوم بیشترین تولید را داشته که از سال پنجم در حد چشمگیری کاهش می یابد. از یک جفت کبوتر, حداقل 12 قطعه کبوتر جوان در سال به وجود آید. تولید 15-12 قطعه جوجه, را مناسب و بین 20-16 قطعه را جزو بسیار خوب به شمار می آورند.
موفقیت در این امر بستگی به تعداد تخم گذاشته شده جوجه های متولد شده و سرزندگی و سلامت جوجه ها دارد.
و بسته به شرایط اقلیمی متفاوت است. اکثر گونه های غیر اهلی که در مناطق معتدل سرد سیر زندگی می کنند. دارای سیکل تولید مثل سالیانه هستند. در حالی که گونه هایی که با آب و هوای گرمسیری و صحرائی عادت پیدا کرده اند ممکن است دارای سیکل های تولید مثل ,کمتر از یک سال با فواصل شش ماه باشند . و یا زمانی که شرایط مطلوبی فراهم است جفت گیری انجام می دهند که اصولا به این نژاد فرصت طلب می گویند.
معمولا کبوترها در هر فاز فعال تخمگذاری دو عدد تخم می گذارند و در هر سال دارای هشت فاز فعال تخمگذاری می باشند . فاصله بین فازهای فعال تخمگذاری در پاییز و زمستان تقریبا 45 روز و در بهار و اوایل تابستان 30-32 می باشد . در کبوتر سیکل تخمک گذاری رها سازی تخمک و میزان تخمگذاری موفق در بین کبوترها 40 تا 44 ساعت گزارش شده است.

تولک رفتن

تولک رفتن از نظر ظاهری همراه با پرریزی و جایگزینی پرها و آغاز سیرقهقرای ارگان های تولید مثلی و قطع تخمگذاری می باشد. در گونه های غیر اهلی پریزی قبل از جفت گیری ممکن است قبل از آغاز فصل جفت گیری اتفاق افتد در حالی که پریزی پس از جفت گیری بین پایان فصل تولید مثل و آغاز پائیز یا مهاجرت پائیزه اتفاق می افتد تاکنون مکانیزم فیزیولوژی که باعث پریزی می شوند شناخته نشده اند. به هر حال در این پدیده غده هیپوفیز ،تیروئید، تخمدان و فوق کلیه به عنوان واسطه عمل می کنند.
رفتار کرچی و لانه گزینی
رفتار کرچی عبارت است از: خاتمه تولید تخم، خوابیدن بر روی تخمها و مراقبت از جوجه های جوان می باشد.
درصد باروری 96 – 85 درصد و میزان جوجه درآوری 85 –80 درصد است رفتار خوابیدن روی تخم در کبوتر موجب تحریک رشد و توسعه کیسه چینه دان می گردد به نظر می رسد که رشد و تزایداین غده تحت کنترل مستقیم پرولاکتین باشد تصور می شود که در قمری تولید استروژن، آندروژن که با ترشح FSH تحریک می شود موجب رفتار لانه سازی در جنس ماده می گردد در مقابل آغاز فعالیت لانه سازی در جنس نر بستگی به شرایط هورمونی و رفتار جنسی ماده دارد. در پرندگان رفتار لانه سازی به طور وسیعی در تخمک گذاری مرتبط می باشد 100٪ از تخمک گذاری 24 ساعت پس از رفتار لانه سازی و 99٪ لانه سازی قبل از تخمک گذاری انجام می شود با این حال تنها 95 – 60٪ از تخمک گذاری پس از یک سیکل تخمگذاری انجام می شود .تخمهای شکسته ناشی از مبارزات بر سر لانه نیز در حدود 6 درصد برآورد می گردد . تلفات در بین جوجه ها تقریبا 9٪ و گاهی بیشتر می باشد . برای افزایش راندمان تخمگذاری تعدادی از کبوتران را فقط مخصوص گذاشتن تخم انتخاب می کنند . بدین ترتیب که پس از گذشت 10 روز از تاریخ تخمگذاری تخمها را از زیر کبوتران برداشته ودر نتیجه پرنده در عرض 2-1 هفته مجددا تخم خواهد گذاشت با این روش می توان تا 60 درصدبه راندمان تخمگذاری افزود .

در ایتالیا به مجرد تخمهای گذاشته شده جمع آوری می گردد, درچنین متدی تخمها را به طور متوسط از 15 عدد در سال به 47 عدد فزونی می بخشد.

تخمهای برداشته شده را یا به کمک ماشین جوجه کشی به جوجه تبدیل کرده و تحویل کبوترهای مادر که در همان روز جوجه هایشان متولد شده می دهند و یا هر تخم را به عنوان تخم سوم زیر کبوترهای دیگر می گذارند هم سن بودن این سه تخم کاملا ضروری است .کبوترها قادرند تا سه نوزاد را نگهداری کنند ولی اکثرا از عهده تغذیه و رسیدگی 4 جوجه عاجزند و فشار کاری زیادی را باید تحمل کنند .

در جوجه کشی مصنوعی کبوترهانسبت به مرغها به درجه حرارت کمتر 36/7 – 36/1 درجه سانتی گراد و رطوبت بیشتری نیاز است .

رکوردهای نمودارهای فوق واقعی هستند و از یک گیرنده حساسی که در جلوی سینی حاوی تخمهای کبوتر قرار داده شده بود به دست آمده اند هر سی دقیقه سینی به اندازه 90درجه به سمت جلو و عقب چرخانده می شود به طوری که در دوره نیم ساعته بعدی گیرنده حساسی قبل از اینکه بر روی تخمها قرار بگیرند در معرض جریان هوا قرار می گیرند و سپس بر روی آنها قرار می گیرند. پس از عبور از روی تخم مرغهای تازه درجه حرارت هوا زیاد نمی شود ولی در تخمهای نزدیک جوجه کشی دما 1/75فارینهات افزایش پیدا می کند .

تفاوتهای گوناگونی در درجه حرارت مطلوب وجود دارد که شامل حرارت داخل بدن پرنده بالغ ، اندازه تخمها و تناسب آنها با بدن پرنده ، خلل و فرج پوسته و طول دوره جوجه کشی می باشد.

هنوز جزیات زیادی در رابطه با ایجاد شرایط مناسب جوجه کشی برای پرندگان دیگر وجود دارد که باید مورد مطالعه قرار گیرد . تحقیقات پایه ای بسیاری بر روی شرایط مطلوب مورد نیاز برای جوجه کشی کبوتر انجام گرفته است همچنان که در نمودار مشاهده می شود تخم کبوترها را می توان در دمای بین 97 –97/2 درجه فارنهایت (7/36 – 1/36)سانتی گراد در صورت تعدیل رطوبت و جریان هوا به طور مطلوب جوجه کشی کرد حداکثر جوجه کشی با امکان 100٪تنها در دمای 97 F 2/97 F حاصل می شود .که این درجه حرارت بر روی تخمهای شتر مرغ آمریکایی ، غاز و اردک – به ترتیب در دمای(c 1/36 97 F ،)3/37 c 2/99 F 2/37 cمی باشد . برای به گزینی در جهت تولید مناسبتر باید به موارد زیر توجه نمود.

تولید تخم زیادتر زودرس چون به تولید بیشتر تخم منتج می گردد . عبا رتند از:

-1طول عمر و قدرت مقاومت بیشتر

-2تولید تخم حتی در زمان تولک

-3باروری مناسب و کاهش تلفات زمان جنینی

-4روحیه آرام ، وزن زیاد بدن در صورتی که تولید گوشت هدف باشد. بدن فشرده با عضلاتی بیشتر به عبارتی گوشت بیشتر.

بوسیله هیبریداسیون می توان راندمان تولید را افزایش داد . هیبرید و یا آمیخته Hybridاین اصلاح را در مورد موجودات هتروزیگوت به کار می برند . اگر والدین از نظر یک جفت صفت خالص با یکدیگر اختلاف داشته باشند . از منوهیبرید گفتگو به میان می آید و بلعکس اگر والدین از نظر چندین صفت خالص با یکدیگر متفاوت باشند پلی هیرید گفتگو به میان خواهد آمد.

برای به وجود آوردن گله های گوشتی توصیه می شود از تجربیات کشورهایی مانند ایتالیا و فرانسه سود برد. کبوترهای گوشتی در سنین 3-2 ماهگی و اغلب در 4 ماهگی تحویل می گردند .که این کبوترها را می توان بعد از ذبح به صورت لاشه کامل –سینه کامل- ران کامل – لاشه به صورت قطعه قطعه شده به صورت تازه و منجمد در اختیار مصرف کنندگان قرار داد. افت پس از کشتار در کبوتر در حدود 20-25 درصد وزن زنده می باشد. در گوشت آماده برای طبخ نیز افت استخوان کبوتر کمتر از گوشت سایر ما کیان دیگر می باشد. بدین ترتیب از یک کیلو وزن زنده کبوتر گوشت و در نتیجه پروتئین بیشتری در اختیار مصرف کنندگان قرار می گیرد. از گوشت کبوتر تقریبا هیچ گونه بیماری به انسان منتقل نمی شود تنها بیماری قابل انتقال بیماری سالمونلوز , که اغلب گوشت انواع پرندگان دیگر در مرحله آماده سازی با آن آلوده می گردد و از این رو چنانچه پس از سر بریدن کبوتر پرکنی و تهیه گوشت و ذخیره آن به طور بهداشتی صورت گیرد هیچگونه خطری از نظر انتقال بیماریهای مشترک بین انسان وجود ندارد. سرعت رشد در کبوتر نسبتا بالا و در حدود 60-90 روزگی به وزن مناسب کشتار خواهد رسید و هیچ گونه از طیور صنعتی شاید قابل مقایسه با کبوتر نباشند. زیرا کبوترها قادرند به علت سهولت تغذیه دوباره به لانه خود بازگردند و در واقع می توانند از مواقع وسیع طبیعی و یا کشتزارهای اطراف به عنوان منبع تهیه خوراک استفاده کنند.

صرفه جویی در جایگاه و زمین به منظور تامین بخشی از پروتئین حیوانی از کبوترها نیازی به احداث سالنهای آن چنانی نیست.

و می توان با احداث جایگاه و آشیانه ای که فقط پرنده را از گرما نور و حرارت و سرما در واقع عوامل محیطی و بعضی دیگر محافظت کندنسبت به تهیه جایگاه اقدام کرده که این جایگاه به دلیل آنکه در اغلب موارد در مرتفع ترین قسمت ساختمان یعنی پشت بام احداث می شود می تواند بازده اقتصاد فراوانی را به همراه داشته باشد . زیرا در واقع از سطح بام (منازل ، کارخانجات ، و (. . . می توان به عنوان یک مجتمع تامین احتیاجات غذایی سبد خانوار استفاده کرد و بخشی از احتیاجات خانوار شهری و روستایی را از منابع پروتئین حیوانی بر طرف کند.

گوشت کبوتر از لحاظ محصولات طیور می تواند در ردیف و هم تراز با گوشت جوجه ، قرار گیرد زیرا وزن این فرآورده در حدود 600 تا 800 گرم است و بسته به نژاد در سن بین 4-5 هفتگی به بازار ارسال می شود که این نوع گوشت می تواند به علت سهولت هضم ، بودن گوشت و فرم بودن استخوان اغلب برای تغذیه کودکان و بیماران سالمند که احتیاج به غذای مغذی و سهل الهضم و مغذی و سبک دارند مورد استفاده قرار گیرد.